

Літературна
ОДЕСА

№ 4 (19) • листопад 2005

«ЯК ЛЕГКО ПИШЕТЬСЯ Й ПРОЗОРО...»

Наталі Чамлай — 50

Кожна людина шукає щастя, і кожна людина виводить свою формулу щастя. Здається, що складовою формули щастя Наталії Чамлай є її творчість, її поетичне Слово.

Ті, хто прочитали першу книжку поетеси Наталі Чамлай «Я — твій сад», опубліковану ще в 1995 році (видану коштом морського торговельного порту Южний) чекали зустрічі з новим виданням, хоч постійно знайомилися з її поезіями у журналах «Літературна Одеса», «Зоря вечорова» та в періодиці. А друкувалася поетеса і в просвітянській газеті «Дзвін» (до речі, книга «Я — твій сад» має посвяту «Фундаторам одеської «Просвіти»), і в «Новинах Южного», обласних «Чорноморських новинах», «Думській площі» та ін. Має авторка добірку віршів і у колективній збірці «Місто кохання» та в часописі «Пороги» (Чеська Республіка).

І ось світ побачила нова поетична збірка «Кришталі з небесної криниці», до якої ввійшли вірші, що були написані впродовж останніх років. І хочеться вірити, що читачі-шанувальники спокійної манери письма поетеси, відчують їх музику, відкриють у них щось нове, бо скарбниця асоціацій ліричних сповідей надзвичайно багата.

Існує мудре твердження, що поет починається з власної біографії.

Народилася Наталя Володимирівна в невеличкому містечку Городищі на Черкащині, яке близько від Шевченкових Моринців, 15 жовтня 1955 року.

Ганна Чубач (яка познайомилася з Наталею Чамлай на поетичному вечорі в Українській клубі «Червона калина» міста Южного), у передмові до книги «Я — твій сад» вміщує фрагменти із листів Наталі Володимирівни про батьків:

«Батькові — Володимиру Юрійовичу — завдячую жагою до справжньої волі, якої завжди так прагне людина, іноді навіть не усвідомлюючи того...»

В юності я не усвідомлювала цього прагнення. Тепер боляче згадувати, як заповзято суперечила я батькові, коли чула від нього про погане чи викривлене висвітлення в підручниках окремих історичних подій на Україні. Була непоганою ученицею, тому ретельно завчала і свято вірила в непогрішимість радянської школи, її постулатів. Іноді сама дивуюсь, як мені вдалося, пройшовши стандартну «школу будівників комунізму» (закінчила фізико-математичний факультет Херсонського педінституту, працювала в школі, в піонерському таборі «Молода гвардія») не захворіти страшною хворобою — жити ілюзіями про «світле майбутнє». Мабуть, батькова наука марно не пройшла...» [1, 4].

Тепло і ніжно згадує поетеса про матір — Тетяну Яківну:

«Мама рідко мене виховувала. Тим дорожчі краплини її життєвої мудрості, яку вона передавала мені, коли ми жили разом. Материнська самовіддана любов — то найбільший скарб. Поки мама була поряд, то любов її сприймалася, як належне. Мабуть, вона, та любов, накопичувалась десь в глибині душі, і її виявилось так багато, що вона потребує свого виходу до людей через слово...»

Мені іноді здається, що любов до поезії я вдихнула з повітря ще в дитинстві...» [1, 5].

Про своє духовне формування поетеса говорить у вірші «В човні»:

Згадалось все, що знала і не знала,
Про що мені так мріялось давно:
І як Вільшанка* мудрості навчала,
І як бузок всіміхався за вікном.
Мене навчали луки і долини,
Замріяний осінній ліс навчав,
Скрипучі крила престарого млину
І ряскою покритий тихий став.

Це вірш-спогад — біографія пам'яті, біографія серця, прояв любові до рідних місць із дитинства, до своєї малої батьківщини, це любов до всієї Країни.

Як і в першій книжці, де є розділ «Над Україною дощі», так і у другій, де серед інших вміщена поезія «Мати-Україна», крізь біль і відчай ліричної героїні проходить велика любов до України. Однак читач не знайде тут гучної патетики, роздумливий голос поетеси позбавлений лукавства. Це поезія-зізнання, у якій стверджується: «*Душа моя відкрита для добра, / Відверта й щира я у кожному слові*» [2, 5].

А у поезії «Слова» із триптиха «Протест» Наталя Чамлай стверджує, що її слова-поради звернені до сучасника, її «*слова жагучі — справжнє диво — мов перли, падали до ніг*» [2, 6]. І у заключному третьому вірші «Крик душі» авторка проголошує:

Я серцем заклинаю вас:
Вже час настав — скликайте віче,
Де б правду слово чоловіче
Кресало твердо, мов алмаз.
Щоб слово те крушило зло,
Навчало лиш добро творити.
У храм скликало до молитви
І за собою нас вело...
Вже час настав — скликайте віче! [2, 8].

* Вільшанка — річка на Черкащині, на якій стоїть м. Городище [2, 22].

Пильний зір автора, філософське осмислення дійсності, тверді переконання митця формують сучасника як особистість.

У поезіях-посвятах «Лесі Українці» та «Слово — із джерельної води» Ліні Костенко ніби постають великі горді талановиті постаті, яких об'єднує одне авторське звертання і висока оцінка «*пані Поетесо!*»

Кажуть, що талант — це віра у себе, а у Наталі Чамлай відчувається і велика віра у поетичне мудре Слово, з яким вона виходить «*у відкритий космос*» і «*оспіває любов і неба просинь*», і «*у слові тім — тяжіння неземне*» [2, 9]. Слово виправдовує своє існування, вказуючи на свою трансцендентну роль та призначення, бо проходить разом з поетесою ту єдину незримую дорогу, яка має привести до іншого світу:

Світе білий. Неповторний,
Не втрачай себе, молю...
Подивись на небеса,
Повернись лицем до світла,
Хай зорить твоя краса
Миром, вірою, любов'ю,
Щиросердним каяттям.
Щоб Творець втішавсь тобою, —
З ним прямуй у майбуття

[«На межі тисячоліття» 2, 21].

Ганна Чубач у передмові «Про автора» точно сказала про талант поетеси: «Наталя Чамлай поетеса від народження: її світовідчуття тривожне, її думки збентежені. Слово для неї не забава, а спосіб висловлення переживань» [1, 3].

Почуття кохання в ліриці поетеси — це симфонія високих почуттів, це прозріння, це «*блискавка у небі веснянім*» [2, 29]. Лірична героїня, звертаючись до свого коханого, дає читачеві простір для його власних інтерпретацій:

Твій голос назавжди в моєму серці,
Відлунням у душі звучать слова:

«Любов моя ніколи не минеться.

Живемо ми, поки любов жива»

[«Після грози» 2, 29].

Часто буває у житті, коли розум вічно опирається голосу серця, коли розмиваються обриси дійсності і сну: «*Чи наяву, чи, може, сниться*», — твердить поетеса і, використовуючи епіфору «*Нехай мій гріх мені проститься*», завершує поезію «*Все проститься*» рядками: «*...душа тепер радіє — / Я каюсь, отже, все проститься*» [2, 28].

Вірші Наталії Чамлай часто нагадують малярські полотна, у яких відчутне щире захоплення витворами природи, часто використовується лексика із сфери малярства і музики (диптих «Сезон м'якого оксамиту», «Пролісок», «Сльози осені», «Якби була я малярем» та ін.).

Пісні на її слова «*Це місто люблю я*» («Южнинський вальс»), «*Різдвяна казка*» (композитор Микола Свилюк, виконує дует «Доля») та пісні «*Музика життя*» і «*Після грози*» (композитор Остап Гавриш) звучали на державному радіо та телебаченні. Пісня «*Завдячую долі*» стала переможцем радіоконкурсу «*Пісня року — 96*».

Уже три роки в місті Южному під крилом морського торговельного порту існує літературна студія «*Вільна хвиля*», якою керує Наталя Володимирівна Чамлай. «Люди, які прийшли до студії, — різного віку, різноманітних професій... проте все ж не полишають свого уподобання, — розповідає голова літстудії у статті «*Людям на добро*» у газеті «*Думська площа*». — Мабуть, тому, що особливий дар володіння словом — це не лише Богом дане призначення, одвічна просвітянська місія, але ще й хрест...

Попервах мені доводилось чути від студійців нарікання за надто строгі вимоги до літературної основи творів, часом було нерозуміння необхідності редагувати поезії, як того вимагає класичне віршування. Але згодом студійці самі навчилися помічати огріхи у своїх творах і самостійно виправляти їх.

Є в нас уже і свої маленькі здобутки — вірші наших авторів увійшли до колективної збірки «*Місто*

кохання», їхні поезії друкуються в просвітянській газеті «*Дзвін*», газеті «*Новини Южного*», звучать у школах, Палаці культури...

Девіз нашої студії: «*На славу Божу — людям на добро!*» [3, 11].

У поезії «*Юним друзям*» як настанова студійцям звучать слова поетеси: «*Пильнуйте: / де ліхтар, де справжня зірка*» [1, 32].

Віриться, що пошуки кольорів, звуків природи, мови, триватимуть у нашої ювілярки, і збагачуватимуть нашу поезію. Нехай доля буде щедрою для реалізації таланту як дарунку вищої сили! З води й роси хай Вами вип'ється солодкий трунок життя на ясних зорях біля самого синього моря!

Література

1. Чамлай Н. Я. Твій сад. — Одеса, 1995. — 47 с.
2. Чамлай Н. Кришталі з небесної криниці. — Одеса, 2004. — 40 с.
3. Чамлай Н. Людям на добро // *Думська площа*. — С. 11.

Любов ІСАЄНКО